

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

M. Tvllii Ciceronis Epistolae

Cicero, Marcus Tullius

Halae Magdebvrgicae, MDCCLVII.

VD18 12794317

Liber Qvintvs.

urn:nbn:de:gbv:45:1-17061

M. TVLLII CICERONIS
EPISTOLARVM

AD

ATTICVM,

LIBER QVINTVS.

ARGVMENTVM.

Ex antepenultima epistola superioris libri, atque hujus secunda, intelligimus, cessatum esse scribi inter eos, annos ipsos duos, & menses paullo amplius sex: nimirum ex a. d. IX Kal. Nov. L. Domitio Ahenobarbo, & Ap. Claudio Pulchro Coss. ad usque mensem Majum, Coss. M. Marcello & Ser. Sulpicio: quo mense Cicero pro Consule, in provinciam Ciliciam, cum imperio, Roma profectus est, sibi & S. C. & lege Curiata traditam extra sortem: Appioque successit. Scriptæ sunt autem libri hujus epistolæ, ex itinere magna ex parte: reliquæ ex provincia, quo pervenit prid. K. Sext. cum Roma egressus est, ut diximus, circiter K. Maji, Marcello & Sulp. Coss. Quæ ex itinere scriptæ sunt, nihil continent memorabile: quæ in provincia, tantum, qua moderatione, qua abstinentia illam gubernarit: quoque modo se comparaverit, si forte Parthi in suam provinciam irruptionem facere conarentur. Nam cum superiore anno, exercitum populi Romani, Crasso duce interfecto, miserabili clade affecissent; reliquiasque illius, haud sane magna manu, in Syriam persecuti, a Q. Cassio Longino fortissime repulsi fuissent: majori ac firmiori vi, hoc anno redierunt: ab eodemque Cassio rursus Syria excedere coacti sunt. Ita enim infra Cicero: Interim rumore adventus nostri, & Cassio, qui Antiochia tenebatur, animus accessit: & Parthis timor injectus est. Itaque cedentes ab oppido Cassius infecutus, rem bene gessit: qua in fuga, magna auctoritate Osaces dux Parthorum, vulnus accepit, eoque interiit paucis post diebus. Continetur item his epistolis, quomodo Cicero in Amano, Pindenisse, oppido

ido Eleutherocilicum capto, nomen Imperatoris assecutus fuerit: & quedam alia, haud magni ad historiam momenti. Cessatum est autem scribi inter eos toto Consulatu Cn. Domitii Calvini: M. Valerii Messallæ: item Cn. Pompeji Magni III, & Q. Metelli Scipionis.

CICERO ATTICO, S.

EGO vero & tuum in discessu vidi animum, & meo sum ipse testis; quo magis erit tibi videndum, ne quid novi decernatur; ut hoc nostrum desiderium ne plus sit annum. De Annio Saturnino curasti probe. De satisdando vero te rogo, quoad eris Romæ, tu ut satisdes. & sunt aliquot satisdationes secundum mancipium, in his & Memmianorum prædiorum, vel Arilianorum. De Oppio factum est ut volui, & maxime quod dccc. aperuisti: quæ quidem ego utique vel versura facta solvi volo; ne extrema exactio nostrorum nominum expectetur. Nunc venio ad transversum illum extremæ epistolæ tuæ versiculum, in quo me admones de sorore. quæ res se sic habet. Ut veni in Arpinas, cum ad me frater venisset, in primis nobis sermo, isque multus, de te fuit: ex quo veni ad ea, quæ fueramus ego, & tu inter nos de sorore in Tusculano locuti. nihil tam vidi mite, nihil tam placatum, quam tum meus frater erat in sororem tuam; ut etiam, si qua fuerat ex ratione sumpta offensus, non appareret. illo sic die. postridie ex Arpinati profecti sumus. ut in Arcano Quintus maneret, dies fecit: ego Aquini, sed prandimus in Arcano. nosti hunc fundum. quo ut venimus, humanissime Quintus, Pomponia, inquit, tu invita mulieres, ego accivero *a*) pueros. nihil potuit, mihi quidem ut visum est, dulcius, idque cum verbis, tum etiam animo, ac vultu. at illa, audientibus nobis, ego sum, inquit, hic hospita. id autem ex eo, ut opinor, quod antecesserat Stadius, ut prandium nobis videret. tum Quintus,

en,

a) accivero.

en, inquit mihi, hæc ego patior quotidie. dices, quid, quæso, istuc erat? magnum; itaque me ipsum commoverat: sic absurde & aspere verbis vultuque responderat. dissimulavi dolens. discubimus omnes præter illam; cui tamen Quintus de mensa misit; illa rejecit. quid multa? nihil meo fratre lenius, nihil asperius tua sorore mihi visum est: & multa prætereo, quæ tum mihi majori stomacho, quam ipsi Quinto, fuerunt. ego inde Aquinum; Quintus in Arcano remansit, & Aquinum ad me postridie mane venit: mihi que narravit, nec secum illam dormire voluisse; & cum discessura esset, fuisse ejusmodi, b. qualem ego vidissem. quid quæris? vel ipsi hoc dicas licet, humanitatem ei, meo judicio, illo die defuisse. Hæc ad te scripsi fortasse pluribus, quam necesse fuit, ut videres tuas quoque esse partes instituendi & monendi. Reliquum est, ut ante, quam proficiscare, mandata nostra exhaustas; scribas ad me omnia; Pomtinium extrudas; cum profectus eris, cures, ut sciam. sic habeas, nihil mehercule te mihi nec carius esse, nec suavius. A. Torquatum amantissime dimisi Minturnis, optimum virum: cui me ad te scripsisse aliquid, in sermone significes velim.

p. 69 2

CICERO ATTICO, S.

^{a.} **A**. D. VI id. Maj. cum has dabam litteras, ex Pompejano proficiscebar, ut eo die manerem in Trebulano apud Pontium. deinde cogitabam sine ulla mora iusta itinera facere. In Cumano cum essem, venit ad me, quod mihi pergratum fuit, noster Hortensius: cui, de poscenti mea mandata, cetera universe mandavi; illud proprie, ne pateretur, quantum esset in ipso, prorogari nobis provincias. in quo eum tu velim confirmes, gratumque mihi fecisse dicas, quod & venerit ad me, & hoc mihi, prætereaque si quid opus esset, promiserit. confirmavi ad eam causam etiam Furnium nostrum; quem ad annum tribunum plebis videbam fore. Habuimus in Cumano quasi pu-
terim

terim Rufio noster, quod se a Vestorio observari videbat, strategemate hominem percussit. nam ad me non accessit. itane? cum Hortensius veniret, & infirmus, & tam longe, & Hortensius, cum maxima præterea multitudo, ille non venit? non, inquam. non vidisti igitur hominem, inquires? qui potui non videre, cum per emporium Puteolanorum iter facerem? in quo illum, agentem aliquid, credo, salutavi; postea jam iussi valere, cum me expense e sua villa, numquid vellem, rogasset. hunc hominem parum gratum quisquam putet? aut non in eo ipso laudandum, quod audiri non laborarit? Sed redeo ad illud. Noli putare mihi aliam consolationem esse hujus ingentis molestiæ, nisi quod spero non longiorem annua fore. hoc me ita velle multi non credunt, ex consuetudine aliorum. tu, qui scis, omnem diligentiam adhibebis, tum scilicet, cum id agi debebit. Cum ex Epiro redieris, de republica scribas ad me velim, si quid erit, quod opperiare. nondum enim fatis huc erat allatum, quomodo Cæsar ferret de auctoritate perscripta: eratque rumor de Transpadanis, eos iustos III viros creare. quod si ita est, magnos motus timeo. sed aliquid ex Pompejo sciam.

CICERO ATTICO, S. 3

A. D. VI id. Maj. veni in Trebulanum ad Pontium. ibi mihi tuæ litteræ binæ redditæ sunt tertio abs te die: eodem autem, ex Pansæ Pompejano Philotimo dederam ad te litteras. nec vero nunc erat sane, quod scriberem. Qui de republica rumores, scribe quæso. in oppidis enim summum video timorem; sed multa inania. quid de iis cogites, & quando, scire velim. Ad quas litteras tibi rescribi velis, nescio. nullas enim adhuc acceperam, præter quæ mihi binæ semel in Trebulano redditæ sunt: quarum alteræ edictum P. Licinii habebant, (erant autem non. Maj. datæ) alteræ rescriptæ ad meas Minturnenses. quam vereor, ne quid fuerit *σπυδαμότερον* in iis, quas non accepi, quibus rescribi vis. Apud Lentulum ponam te in gratiam. Dionysius nobis cordi est. Nicanor tuus operam mihi dat egregiam. Jam deest, quod

Qq

quod

b. quod *b*) scribam; & lucet. Beneventi cogitabam hodie. *m*o-
stra continentia, & diligentia esse *c*) satisfaciemus *d*). fatis.
A Pontio, ex Trebulano a. d. v id. Maj.

p. 70 4

CICERO ATTICO, S.

a.

BENEVENTVM veni a. d. v id. Maj. ibi accepi eas
litteras, quas tu superioribus litteris significaveras te
dedisse: ad quas ego ipse eo die dederam ex Trebulano
L. Pontio. ac binas quidem tuas Beneventi accepi. quarum
alteras Funifulanus multo mane mihi dedit, alteras scriba
Tullius. Gratissima est mihi tua cura de illo meo primo,
& maximo mandato. sed tua profectio spem meam debili-
tat. ac me ille: illuc quidem labar, non quo; sed *e*) in-
opia cogimur eo contenti esse. De illo altero, quem scri-
bis tibi visum esse non alienum, vereor adduci ut nostra
possit; & ut vis *f*), *δυσδιάγνωστον*. esset quidem summe
facilis: sed tu aberis, & me absente res. habebis mei ratio-
nem. nam posset aliquid, si utervis nostrum adesset, agen-
te Servilio, Servio fieri probabile. nunc, si jam res placeat,
agendi tamen viam non video. Nunc venio ad illam epi-
stolam, quam accepi a Tullio. De Marcello, fecisti dili-
genter. igitur senatus consultum si erit factum, scribes ad
me: sin minus, rem tamen conficies. mihi enim attribui
oportebit, item Bibulo. sed non dubito, quin senatus con-
sultum expeditum sit, in quo praesertim sit compendium
populi. De Torquato, probe. De Masone, & Ligure,
cum venerint. De illo, quod Chærippus: (quoniam hic
quoque *πρόσνευσιν* fustulisti) o provincia! etiamne hic mi-
hi curandus est? curandus autem? haecenus, ne quid ad
senatum, consule, aut numera. nam de ceteris. Sed tamen
commode, quod cum Scrofa. De Pomptinio, recte scri-
bis. est enim ita, ut si ante kalend. Jun. Brundisii futu-
rus

b) quid. *c*) esse abest. *d*) faciemus satis, sed totum locum ita
constitui vult Grævius: Jam deest quid scribam, & lucet. Beneven-
tam cogitabam hoc die - - - satisfaciemus cunctis. *e*) ac me ille
illuc, non quo; sed &c. *f*) & tuis.

rus sit, minus urgendi fuerint M. Annius, & Tullius. Quæ b. de Sicinio audisti, ea mihi probantur: modo ne illa exceptio in aliquem incurrat bene de nobis meritum. sed considerabimus. rem enim probo. De nostro itinere, quod statuero; de quinque præfectis, quid Pompejus facturus sit, cum ex ipso cognoro, faciam, ut scias. De Oppio bene curasti, quod ei DCCC exposuisti: idque, quoniam Philotimum habes, perfice, & cognosce rationem: &, ut agam amplius, si me amas, prius quam proficiscaris, effice. magna me cura levaris. Habes ad omnia. etsi pæne præterii chartam tibi deesse: mea captio g) est; siquidem ejus inopia minus multa ad me scribis. tu vero aufer ducentos. etsi meam in eo parsimoniam hujus paginæ contractio significat, dum acta & rumores vellet. jam, si qua certa habes de Cæsare, exspecto litteras; & alias Pomptinio de omnibus rebus diligentes dabis.

CICERO ATTICO, S.

5

PLANE deest quod scribam. nam nec, quid mandem, habeo: nihil enim prætermisum est: nec quid narrem: novi enim nihil: nec jocandi locus est; ita me multa sollicitant. tantum tamen scito, idibus Mai. nos Venusia mane proficiscentes has dedisse. eo autem die credo aliquid actum in senatu. sequantur igitur nos tuæ litteræ, quibus non modo res omnes, sed etiam rumores cognoscamus. eas accipiemus Brundisii. ibi enim Pomptinium ad eam diem, quam tu icripisti, exspectare consilium est. Nos Tarenti, quos cum Pompejo *διαλόγῃς* de republica habuerimus, ad te perferibemus, etsi id ipsum scire cupio, quod ad tempus p. 71 recte ad te scribere possim, id est, quam diu Romæ futurus sis; ut, aut quo dem posthac litteras, sciam, aut ne dem frustra. Sed ante quam proficiscare, utique explicatum sit illud H-S xx & DCCC. hoc velim in maximis rebus & maxime necessariis habeas; ut, quod auctore te velle cæpi, adiutore assequar.

Qq 2

CICE.

g) placet & antiqua Grævio videtur lætio Manutii: cautio.

6

CICERO ATTICO, S.

TARENTVM veni a. d. xv kalend. Jun. Quod Pompeium statueram exspectare, commodissimum duxi, dies eos, quoad ille veniret, cum Pompejo consumere: eoque magis, quoad ei gratum esse id videbam; qui etiam a me petierit, ut secum, & apud se essem quotidie: quod concessi libenter. multos enim ejus præclaros de republica sermones accipiam: instruar etiam consiliis idoneis ad hoc nostrum negotium. Sed ad te brevior jam in scribendo incipio fieri, dubitans Romæne sis, an jam profectus. quod tamen quoad ignorabo, scribam aliquid potius, quam committam, ut, tibi cum possint reddi a me litteræ, non reddantur. nec tamen jam habeo, quid aut mandem tibi, aut narrem. mandavi omnia, quæ quidem tu, ut polliceris, exhauries: narrabo, cum aliquid habebo novi. illud tamen non desinam, dum adesse te putabo, de Cæsaris nomine rogare, ut confectum relinquis. avide exspecto tuas litteras, & maxime, ut norim tempus profectionis tuæ.

7

CICERO ATTICO, S.

QVOTIDIE, vel potius in dies singulos breviores litteras ad te mitto. quotidie enim magis suspicor te in Epirum jam profectum. sed tamen, ut mandatum scias me curasse; quot ante, ait se Pompejus quinos præfectos delatorum, novos; vacationes, judicariam causam *b*). Ego cum triduum cum Pompejo, & apud Pompejum fuissim, proficiscebar Brundisium a. d. xiii. kal. Junias. civem illum egregium relinquebam, & ad hæc, quæ timentur, propulsanda paratissimum. Tuas litteras exspectabo, cum ut, quid agas, tum, ubi sis, sciam.

8

CICERO ATTICO, S.

ME & incommoda valitudo, qua jam emerferam, utpote cum sine febris laborassem, & Pompejii exspectatio,

b) hunc locum sic corrigendum putat: quot ante ait se Pompejus quinos præfectos delatorum, non vult vacationes & judicariam causam, se. illis deferri.

Actio, de quo adhuc ne rumor quidem venerat, tenebat duodecimum jam diem Brundisii. sed cursum expectabamus. tu si modo es Romæ, (vix enim puto) sin es, hoc vehementer animadvertas velim. Roma acceperam litteras, Milonem meum queri per litteras injuriam meam, quod Philotimus socius esset in bonis suis. id ego ita fieri volui de C. Duronii sententia; quem & amicissimum Miloni perspexeram, & talem virum, qualem tu judicas, cognoram. ejus autem consilium, meumque hoc fuerat; primum, ut in potestate nostra esset res, ne illum malus emptor alienus ⁱ⁾ mancipiis, quæ permulta secum habet, spoliaret: deinde, ut Faustæ, cui cautum ille esse voluisset, ratum esset. erat etiam illud, ut ipsi nos, si quid servari posset, quam facillime servaremus. nunc rem totam perspicias velim. nobis enim scribuntur sæpe majora. sed si ille queritur, si scribit ad amicos, si idem Fausta vult, Philotimus, ut ego ei coram dixeram, mihi que ille receperat, ne sit invito Milo^{p. 72} ne in bonis. nihil nobis fuerat tanti. sin hæc leviora sunt, tu judicabis. loquere cum Duronio. scripsi etiam ad Camillum, ad Lamiam: eoque magis, quod non confidebam Romæ te esse. summa erit hæc; statues, ut ex fide, fama, reque mea videbitur.

CICERO ATTICO, S. 9

ACTIVM venimus a. d. xvii kal. Quint. cum quidem & Corcyræ, & Sybotis muneribus tuis, quæ & Areus, & meus amicus Eutychedes opipare, & *φιλοπροσνήεσται* nobis congesserant, epulati essemus Saliarem in modum. Actio maluimus iter facere pedibus, qui incommodissime navigassemus: & Leucatham flectere molestum videbatur. actuariis autem minutis Patras accedere sine his impedimentis, non satis visum est decorum. Ego, ut sæpe tu me currentem hortatus es, quotidie meditor, præcipio meis, faciam denique, ut summa modestia, & summa abstinentia munus hoc extraordinarium traducamus. Parthus, velim,

Qq 3

qui-

i) ne illum malus emptor & alienus.

quiescat, & fortuna nos juvet: nostra præstabimus *k*). Tu, quæso; quid agas, ubi quoque tempore futurus sis, quales res nostras Romæ reliqueris, maxime de xx & de dccc cura ut sciamus. id unis diligenter litteris datis, quæ ad me utique perferantur, consequere. Illud tamen (quoniam nunc abes, cum id non agitur: aderis autem ad tempus, ut mihi rescripsisti) memento curare per te, & per omnes nostros, in primis per Hortensium, ut annus noster
b. maneat suo statu, ne quid novi decernatur. hoc tibi ita mando, ut dubitem, an etiam te rogem, ut pugnes, ne intercaletur. sed non audeo tibi omnia onera imponere. annum quidem utique teneto. Cicero meus, modestissimus & suavissimus puer, tibi salutem dicit. Dionysium semper equidem, ut scis, dilexi, sed quotidie pluris facio, & mehercule in primis, quod te amat, nec tui mentionem intermittere finit.

IO CICERO ATTICO, S.

UT Athenas a. d. vii kal. Quint. veneram, expectabam ibi jam quartum diem Pomptinium: neque de ejus adventu certi quicquam habebam: eram autem totus, crede mihi, tecum: & quamquam sine his per me ipse, tamen acrius, vestigiis tuis monitus, de te cogitabam. quid quæris? non mehercule alius ullus sermo, nisi de te. sed tu aliquid de me ipso *l*) scire fortasse mavis; hæc sunt. Adhuc sumptus nec in me aut publice, aut privatim, nec in quemquam comitum. nihil accipitur lege Julia, nihil ab hospite. persuasum est omnibus meis, serviendum esse famæ meæ. belle adhuc. hoc animadversum, Græcorum laude, & multo sermone celebratur. quod superest, elaboratur in hoc a me, sicut tibi sensi placere. sed hæc tum laudemus, cum erunt perorata. Reliqua sunt ejusmodi, ut meum consilium sæpe reprehendam, quod non aliqua ratione ex hoc negotio emerferim. o rem minime aptam meis moribus! o illum verum, ἔρδοι τίς! dices, quid adhuc?

k) Græv. emendat: nos nostra præstabimus.

l) ipso abest.

huc? nondum in negotio versaris. nescio; & puto molestiora restare: etsi hæc ipsa fero equidem fronte, ut puto, & volo, bellissime; sed angor intimis sensibus: ita multa vel iracunde, vel insolenter, vel in omni genere stultitiæ^{p. 73} insulse, arroganter & dicuntur & tacentur quotidie. quæ,^{a.} non quo te celem, non perscribo, sed quia *δυσεξιμητα* sunt. itaque admirabere meam *βαθύτητα*, cum salvi redierimus: tanta mihi *μελέτη* hujus virtutis datur. ergo hæc quoque hæctenus. etsi mihi nihil erat propositum ad scribendum; quia, quid ageres, ubi terrarum esses, ne suspicabar quidem: nec hercule umquam tam diu ignarus rerum mearum fui; quid de Cæsaris, quid de Milonis nominibus actum sit: ac non modo nemo, sed ne rumor quidem quisquam, ut sciremus, in republica quid ageretur *m*). quare si quid erit, quod scias de iis rebus, quas putabis scire me velle, per mihi gratum erit, si id curaris ad me perferendum. Quid est præterea? nihil sane, nisi illud: valde me Athenæ delectarunt: urbs duntaxat, & urbis ornamentum, & hominum amores in te, & in nos quædam benivolentia; sed multum & philosophia. *ἄνω κάτω* si quid est, est in Aristo, apud quem eram. nam Xenonem tuum, vel nostrum potius, Quinto concesseram: & tamen propter vicinitatem totos dies simul eramus invicem. Cum primum poteris, tua consilia ad me scribas; ut sciam, quid agas, ubi quoque, & maxime quando Romæ futurus sis.

CICERO ATTICO, S.

II

HVI! totiesne me litteras dedisse Romam, cum ad te nullas darem? at vero posthac frustra potius dabo, quam si recte dari potuerint, committam, ut non dem. Ne provincia nobis prorogetur, per fortunas! dum ades, quid quid provideri potest, provide. non dici potest, quam flagrem desiderio urbis, quam vix harum rerum insulsiatam feram. Marcellus fæde de Comensi: etsi ille magistratum non gesserit, erat tamen Transpadanus. ita mihi vi-

Qq 4

detur

m) forte: gereretur.

detur non minus stomachi nostro, ac Cæsari fecisse. sed hoc ipse viderit. Pompejus mihi quoque videbatur, quod scribis Varronem dicere, in Hispaniam certe iturus. id ego minime probabam; qui quidem Theophani facile persuasi, nihil esse melius, quam nusquam illum *n*) discedere. ergo Græcus incumbet. valet autem auctoritas ejus apud illum plurimum. Ego has pridie nonas Quint. proficiscens Athenis dedi; cum ibi decem ipsos fuisset dies. venerat Pomptinius: una Cn. Volusius: aderat quæstor: tuus unus Tullius aberat. ἄφρακτα Rhodiorum, & dicrota Mytilenæorum habebam, & aliquid ἐπεῖχον αἰεὶ ο). De Parthis erat silentium. quod superest, dii juvent. Nos adhuc iter per Græciam summa cum admiratione fecimus. nec mehercule habeo, quod adhuc quem accussem meorum. videntur mihi nosse nos, nostram causam, & conditionem profectionis suæ. plane serviunt existimationi meæ. quod superest, si verum illud est: οἶα γ' ἡ δέσπονα, certe permanebunt. nihil enim a me fieri ita videbunt, ut sibi sit delinquendi locus. sin id parum profuerit, fiet aliquid a nobis severius. nam adhuc lenitate dulces sumus; &, ut spero, proficimus aliquantum. sed ego hanc, ut singuli dicunt, ἀνεξέταν in unum annum meditatatus sum. proinde pugna, ne, si quid prorogatum sit, turpis inveniar. Nunc redeo ad quæ mihi mandas; ni præfectis excusationi sis, quos voles *p*), deferto. non ero tam μετέωρος, quam in Apuleio fui. Xenonem tam tiligo, quam tu: quod ipsum ^{p. 74} sentire certo scio. Apud Patronem, & reliquos barones ^{a.} te in maxima gratia posui: & hercule merito tuo feci. nam mihi is, ter, dixit, te scripsisse ad se, mihi ex illius litteris rem illam curæ fuisse, quod ei pergratum erat. sed cum Patron mecum egisset, ut peterem a vestro Ariopago, ὑπομνηματισμὸν tollent, quem Polycharmo prætoris fecerant; commodius visum est & Xenoni, & post ipsi Patro-

n) illum nusquam.

o) ἐπίκωπον. hæc est lectio P. Victorii, sed ea quoque corrupta.

p) in præfectis excusatio iis, quos voles.

Patroni, me ad Memmium scribere, qui pridie, quam ego Athenas veni, Mytilenas profectus erat, ut is ad suos scriberet, posse id sua voluntate fieri. non enim dubitabat Xenon, quin ab Ariopagitis invito Memmio impetrari non posset. Memmius autem ædificandi consilium abjecerat: sed erat Patroni iratus. itaque scripsi ad eum accurate: cujus epistolæ misi ad te exemplum. Tu, velim, Piliam meis verbis consolere: indicabo enim tibi: tu illi nihil dixeris. accepi fasciculum, in quo erat epistola Piliæ: abstuli, aperui, legi: valde scripta est *συμπαθῶς*. Brundisio quæ tibi epistolæ redditæ sunt sine mea, tum videlicet datas *q)*, cum ego me non belle haberem. nam illam *νομικανδελαν r)* excusationem ne acceperis. Cura, ut omnia sciam, sed maxime, ut valeas.

CICERO ATTICO, S. 12

NEGOTIVM magnum est navigare, atque id *s)* mente Quintili. sexto die Delum Athenis venimus. pridie nonas Quintil. a Piræo ad Zosteram, vento molesto, qui nos ibidem nonis tenuit. A. d. VIII idus ad Ceo jucunde. inde Giarum *t)* sævo vento, non adverso: hinc Scyrum, inde Delum, utroque citius, quam vellemus, cursum confecimus. jam nosti *ἄφρακτα* Rhodiorum. nihil *b)* quod minus fluctum ferre possit. itaque erat in animo nihil festinare, Delo nec me movere *u)*, nisi omnia *ἀκρωτηρίων ἕρεια* vidissem. De Messala ad te statim, ut audivi, de Gyaro dedi litteras: & id ipsum consilium nostrum etiam ad Hortensium: cui quidem valde *συνηγώνων*. sed tuas de ejus judiciis *x)*, sermonibus, & mehercule omni de reipublicæ statu litteras exspecto, *πολιτικώτερον* quidem scriptas, (quoniam meos cum Thallumeto nostro pervolutas libros) ejusmodi inquam litteras, ex quibus ego, non quid fiat, (nam id vel Helenius, vir gravissimus, potest efficere,

Q 9 5

cliens

q) *data*. neque tamen alterum, *datas*, rejicit. *tum videre licet datas esse.*

r) *νομικανδελαν*.

s) *id* abest.

t) *Gyarum*.

u) placet

Græv. lectio Balliol. *Delo nec movere.*

x) *judicii*.

cliens tuus) sed quid futurum sit. etiam cum hæc leges, habebimus consules. omnia perspicere poteris, de Cæsare, de Pompejo, de ipsis iudiciis. Nostra autem negotia, quoniam Romæ commoraris, amabo te, explica. Cui rei fugerat me rescribere, de strue laterum plane rogo. De aqua, si quid poterit fieri, eo sis animo, quo soles esse: quam ego cum mea sponte, tum tuis sermonibus æstimo plurimi. ergo quid *y*) conficies. Præterea, si quid Philippus rogavit, quod in sua re faceres, id velim facias. Plura scribam ad te, cum constitero: nunc eram plane in medio mari.

13

CICERO ATTICO, S.

EPHESVM venimus a. d. XI kal. Sext. sexagesimo, & quingentesimo post pugnam Bovillam. navigavimus sine timore & sine nausea; sed tardius propter aphractorum Rhodiorum imbecillitatem. De concursu legationum, privatorum, & de incredibile multitudinem, quæ ^{p. 75} mi *z*) jam Sami, sed mirabilem in modum Ephesi præsto ^{a.} fuit, aut audisse te puto, aut quid ad me attinet? Verumtamen decumani, si venissem cum imperio *a*), Græci quasi Ephesio prætori se alacres obtulerunt, ex quo te intelligere certo scio, multorum annorum ostentationes meas nunc in discrimen esse adductas. sed, ut spero, utemur ea palæstra, quam a te didicimus; omnibusque satisfaciemus; & eo facilius, quod in nostra provincia confectæ sunt pactiones. Sed hætenus, præsertim cum cenanti mihi nuntiaret Cæstius, se de nocte proficisci. Tua negotia *b*) Ephesi curæ mihi fuerunt: Thermoque, tametsi ante adventum meum liberalissime erat pollicitus tuis omnibus, tamen Philogenem, & Sejum tradidi; Apolloniensem *c*) Xenonem commendavi. omnino omnia se facturum recepit. Ego præterea rationem Philogeni permutationis ejus, quam tecum feci, edidi. ergo hæc quò-

y) aliquid. *z*) mihi. *a*) cum decumani ac si venissem. sed malebat tamen cum omitti. *b*) negotiola. *c*) Apollonidiensem.

quoque hætenus. Redeo ad urbana. Per fortunas! quoniam Romæ manes, primum illud præfulci, atque præmuni, quæso, ut finis annui; ne intercaletur quidem. deinde exhauri mea mandata; maximeque si quid potest, de illo domestico, scrupulum quem non ignoras; deinde de Cæsare: cujus in cupiditatem te auctore incubui; nec me piget. & si intelligis, quam meum sit scire & curare, quid in republica fiat: fiat autem? immo vero etiam quid futurum sit, perscribe ad me omnia; sed diligentissime: in primisque *d*) ecquid iudiciorum status aut factorum, aut futurorum etiam laboret. De aqua, si curæ est, si quid Philippus aget, animadvertas.

CICERO ATTICO, S.

14

ANTE quam aliquo loco confedero, neque longas a me, neque semper mea manu litteras expectabis. cum autem erit spatium, utrumque præstabo. nunc iter conficiebamus æstuosa & pulverulenta via. dederam Epheso pridie: has dedi Trallibus. In provincia mea fore me putabam kal. Sextilibus. ex ea die, si me amas, *παρόγγυελμα ενιαύσιον* commoveto. tamen interea hæc, quæ vellem, mihi afferebantur: primum otium Parthicum, dein confectæ pactiones publicanorum, postremo seditio militum sedata ab Appio, stipendiumque eis usque ad idus Quint. persolutum. Nos Asia accepit admirabiliter. adventus noster nemini ne minimo quidem fuit sumptui. spero meos omnes servire laudi meæ. tamen magno timore sum: sed bene speramus. omnes jam nostri, præter Tullium tuum, venerunt. erat mihi in animo recta proficisci ad exercitum. æstivos menses reliquos rei militari dare, hibernos jurisdictioni. Tu, velim, si me nihilo minus nosti curiosum in republica, quam te, scribas ad me omnia quæ sint, quæ futura sint; nihil mihi gratius facere potes: nisi tamen id erit mihi gratissimum, si, quæ tibi mandavi, confeceris; in primisque illud *ενδομυχον*; quo mihi

d) delendum illud que putat.

mihi scis nihil esse carius. Habes epistolam plentam festinationis & pulveris. reliquæ subtiliores erunt.

15 CICERO ATTICO, S.

LAODICEAM veni pridie kal. Sext. ex hoc die clamum anni movebis. nihil exoptatius adventu meo, nihil carius. sed est incredibile, quam me negotii tædeat. non habeat *e*) satis magnum campum ille tibi non ignotus cursus animi, & industriæ meæ: præclara opera cessat *f*); quippe, jus Laodiceæ me dicere, cum Romæ ^{p. 76} *a*. Plotius dicat? & cum exercitum noster amicus habeat, tantum me nomen habere duarum legionum exilium *g*)? denique hæc non desidero; lucem, forum, urbem, domum, vos desidero. sed feram, ut potero: sit modo annuum. si prorogatur, actum est. verum perfacile resisti potest. tu modo Romæ sis. Quæris, quid hic agam? ita vivam, ut maximos sumptus facio. mirifice delector hoc instituto. admirabilis abstinentia ex præceptis tuis: ut verear, ne illud, quod tecum permutavi, versura mihi solvendum sit. Appii vulnera non refrico: sed apparent, nec oculi posunt. iter Laodicea faciebam a. d. iii non. Sext. cum has litteras dabam, in castra in Lycœoniam, inde ad Taurum cogitabam, ut cum Mœragene signis collatis, si possem, de servo tuo deciderem. clitelæ bovi sunt impositæ, plane non est nostrum onus: sed feremus: modo, si me amas, sit annuum. adsis tu ad tempus, ut senatum totum excites, mirifice sollicitus sum, quod jam diu ignota sunt mihi ista omnia. quare, ut ad te ante scripsi, cum cetera, tum respublica, cura, ut mihi nota sit. Plura scribam tarde tibi *b*) reddituro? sed dabam familiari homini, ac domestico, C. Andronico Puteolano. tu autem sæpe dare tabellariis publicanorum poteris, per magistrōs scripturæ, & portus nostrarum dicecesum.

CICE-

e) habet.

f) *Industriæ meæ præclara opera cessat.*

g) *Ind. c. e. n. a. habeat tantum, me n. b. d. l. e.?*

b) tibi abest.

CICERO ATTICO, S.

16

ETSI in ipso itinere & via discedebant publicanorum tabellarii, & eramus in cursu: tamen surripiendum aliquid putavi spatii, ne me immemorem mandati tui putares. itaque subsedi in ipsa via, dum hæc, quæ longiorem b. desiderant orationem, summam tibi perscriberem. Maxima expectatione in perditam, & plane everfam in perpetuum provinciam nos venisse scito pridie kal. Sextiles. moratus triduum Laodiceæ, triduum Apameæ, totidem dies Synnade. audivimus nihil aliud, nisi imperata ἐπικεφάλια solvere non posse: ὄντως omnium venditas: civitatum gemitus, ploratus, monstra quædam non hominis, sed feræ nescio cujus immanis. Quid quæris? tædet omnium nos vitæ i). levantur tamen miserræ civitates, quod nullus fit sumptus in nos, neque in legatos, neque in quæstorem, neque in quemquam. scito, non modo nos scenum, aut quod lege Julia dari solet, non accipere, sed ne ligna quidem; nec, præter quattuor lectos & lectum, quemquam accipere quidquam: multis locis ne lectum quidem, & in tabernaculo manere plerumque. itaque incredibilem in modum concursus fiunt ex agris, ex vicis, ex domibus omnibus. mehercule etiam, adventu nostro, reviviscunt; justitia, abstinentia, clementia tui Ciceronis. itaque opiniones omnium superavit. Appius, ut audivit nos venire, in ultimam provinciam se conjecit Tarsum usque: ibi forum agit. De Partho silentium est: sed tamen concisos equites nostros a barbaris nuntiabant ii, qui veniebant. Bibulus ne cogitabat quidem etiam nunc in provinciam suam accedere. id autem facere ob eam causam dicebant, quod tardius vellet decedere. Nos in castra properabamus, quæ aberant bidui.

CICE-

i) omnium nos tædet: sed ita scribi posse putat: tædet omnes nunc vitæ, nam receptæ omnes hujus loci lectiones corruptæ sunt.

17

CICERO ATTICO, S.

p. 77
 a. **A**CCEPI Roma sine epistola tua fasciculum litterarum :
 in quo, si modo valuisti, & Romæ fuisti, Philotimi
 duco esse culpam, non tuam. hanc epistolam dictavi sedens
 in reda, cum in castra proficiscerer, a quibus aberam bidui.
 paucis diebus habebam certos homines, quibus darem lit-
 teras. itaque eo me servavi. Nos, tamenetsi hoc te ex ali-
 is audire malo, sic in provincia nos gerimus, quod ad abs-
 tinentiam attinet, ut nullus teruncius infumatur in quem-
 quam. id fit etiam & legatorum, & tribunorum, & præfe-
 ctorum diligentia. nam omnes mirifice *συμφιλοδοξῶσιν*
 gloriæ meæ. Lepta noster mirificus est. Sed nunc prope-
 ro. perscribam ad te paucis diebus omnia. Cicerones
 nostros Deiotarus filius, qui rex ab senatu appellatus est,
 secum in regnum. dum in æstivis nos essemus, illum pue-
 ris locum esse bellissimum duximus. Sestius ad me scrip-
 psit, quæ tecum esset de mea domestica, & maxima cura lo-
 cutus, & quid tibi esset visum. amabo te, incumbere in eam
 rem, & ad me scribe, quid & poscit, & tu censeas. Idem
 scripsit, Hortensium de proroganda k) nostra provincia
 dixisse nescio quid. mihi in Cumano, diligentissime, se, ut
 annui essemus, defensurum, receperat. si quicquam me
 amas, hunc locum muni. dici non potest, quam invitus
 a vobis absim. & simul hanc gloriæ justitiæ, & abstinentiæ
 fore illustriorem spero, si cito decefferimus. id quod Scæ-
 volæ contigit, qui solos novem menses Asiæ præfuit. Ap-
 pius noster, cum me adventare videret, profectus est Tar-
 sum usque Laodicea. ibi forum agit, cum ego sim in pro-
 vincia; quam ejus injuriam non insector. satis enim habeo
 negotii in sanandis vulneribus, quæ sunt imposita provin-
 ciæ. quod, do operam, ut faciam quam minima illius con-
 tumelia. sed hoc Bruto nostro velim dicas, illum fecisse
 non belle, qui adventu meo, quam longissime potuerit,
 discesserit.

CICE-

k) valde placet Gr. lectio Balliol: *propaganda*.

CICERO ATTICO, S. 18

QVAM vellem Romæ effes, si forte non es. nihil enim certi habebamus, nisi accepisse nos tuas litteras a. d. XIII kal. Sext. datas: in quibus scriptum esset, te in Epirum iturum circiter kal. Sextiles. sed, siue Romæ es, siue in Epiro, Parthi Euphraten transierunt duce Pacoro, Orodus, regis Parthorum, filio, cunctis fere copiis. Bibulus nondum audiebatur esse in Syria. Cassius in oppido Antiochiæ cum omni exercitu. nos in Cappadocia ad Taurum cum exercitu ad Cybistra. hostis in Cyrrhestica; quæ Syriæ pars proxima est provinciæ meæ. his de rebus scripsi ad senatum: quas litteras, si Romæ es, videbis, putesne reddendas: & multa, immo omnia: quorum *κεφάλαιον*, ne quid inter cæsa, & porrecta, ut ajunt, oneris mihi addatur, aut temporis. nobis enim, hac infirmitate exercitus, inopia sociorum, præsertim fidelium, certissimum subsidium est hiems. ea si venerit, nec illi ante in meam provinciam transierint, unum vereor, ne senatus propter urbanarum rerum metum Pompejum nolit dimittere. quod si alium ad ver mittit, non laboro. nobis modo temporisne quid^a prorogetur. Hæc igitur, si Romæ es: sin abes, aut etiam si ades; hæc negotia sic se habent. Stamus animis; &, quia consiliis, ut videmur, bonis utimur, speramus etiam manu. tuto confedimus, copioso a frumento, Ciliciam prope conspiciente, expedito ad mutandum, loco; parvo exercitu; sed, ut spero, ad benivolentiam erga nos consentiente: quem nos, Dejotari adventu cum suis omnibus copiis, duplicaturi eramus. sociis multo fidelioribus utimur, quam quisquam usus esset: quibus incredibilis videtur & nostra mansuetudo & abstinentia. delectus habetur civium Romanorum. frumentum ex agris in loca tuta comportatur. si fuerit occasio, manu; sin minus, locis nos defendemus. quare bono animo es. video enim te, &, quasi coram adsis, ita cerno *συμπάθειον* amoris tui. sed te rogo, (si ullo pacto fieri poterit) si integra in senatu nostra causa ad kal. Janu. manserit, ut Romæ sis mense Januario.

pro-

profecto nihil accipiam injuriæ, si tu aderis. amicos consules habemus, nostrum tribunum plebis Furnium. verum tua est opus assiduitate, prudentia, gratia. tempus est necessarium. sed turpe est, me pluribus verbis agere tecum. Cicerones nostri sunt apud Dejotarum; sed, si opus erit, deducentur Rhodum. Tu, si es Romæ; ut soles, diligentissime: si in Epiro; mitte tamen ad nos de tuis aliquem tabellarium; ut & tu, quid nos agamus, & nos, quid tu agas, quidque acturus sis, scire possimus. Ego tui Bruti rem sic ago, ut suam ipse non ageret. sed jam exhibeo pupillum, neque defendo. sunt enim negotia & lenta, & inania. faciam tamen satis. tibi quidem, cui difficilius est, quam ipsi. sed certe satisfaciam utrique.

19

CICERO ATTICO, S.

b. **O**BSIGNARAM jam epistolam eam, quam puto te modo perlegisse, scriptam mea manu, in qua omnia continentur, cum subito Appii tabellarius a. d. xi kal. Octob. septimo quadragesimo die Roma celeriter (hui tam longe!) mihi tuas litteras reddidit. ex quibus non dubito, quin tu Pompejum expectaris, dum Arimino rediret, & jam in Epirum profectus sis: magisque vereor, ut scribis, ne in Epiro sollicitus sis non minus, quam nos hic sumus. De Attelliano nomine scripsi ad Philotimum, ne appellaret Messalam. Itineris nostri famam ad te pervenisse lætor, magisque lætabor, si reliqua cognoris. Filiolam tuam tibi jam Romæ jucundam esse gaudeo; eamque, quam nunquam vidi, tamen & amo, & amabilem esse certo scio. etiam atque etiam valete Patron, & tui condiscipuli. Quæ de Tarentinis in militia laboravi, ea tibi grata esse gaudeo. Quod scribis libente te repulsam tulisse eum, qui cum sororis tuæ filii patruo certaret; magni amoris signum. itaque me etiam admonuisti ut gauderem. nam mihi in mentem non venerat. non credo, inquis. ut libet: sed plane gaudeo: quoniam τὸ νεμεσῶν interest τῆς φιλότητος.

CICE-

CICERO ATTICO, S.

20

SATVRNALIBVS mane se mihi Pindenissæ dediderunt, septimo & quadragesimo die, postquam oppugnare eos cœpimus. qui (malum) isti Pindenissæ? qui sunt? inquires: nomen audivi numquam. quid l) ego faciam? potui Ciliciam, Ætoliā, aut Macedoniam reddere? hoc^a jam sic habeto, nec hoc exercitu hic tanta negotia geri potuisse: quæ cognosce ἐν ἐπιτομῇ. sic enim concedis mihi proximis litteris. Ephesum ut venerim, nosti; qui etiam mihi gratulatus es illius diei celebritatem: qua nihil me umquam delectavit magis. inde oppidis, iis, quæ jeram, mirabiliter accepti, Laodiceam pridie kal. Sext. venimus. ibi morati biduum, perillustres fuimus, honorificisque verbis. omnis injurias revellimus superiores. quod idem dein Apameæ quinque dies morati, & Synnadis triduum, Philomeli quinque dies, Iconii decem fecimus. nihil ea jurisdictione æquabilius, nihil lenius, nihil gravius. inde in castra veni a. d. vii kal. Septemb. a. d. iii exercitum lustravi apud Iconium. ex his castris, cum graves de Parthis nuntii venirent, perrexi in Ciliciam per Cappadociae partem eam, quæ Ciliciam attingit; eo consilio, ut Armenius Artavasdes, & ipsi Parthi Cappadocia se excludi putarent. cum dies quinque ad Cybistra Cappadociae castra habuissem, certior sum factus, Parthos ab illo aditu Cappadociae longe abesse; Ciliciæ magis imminere. itaque confestim iter in Ciliciam feci per Tauri pylas. Tartum veni a. d. iii non. Octob. inde ad Amanum contendi, qui Syriam a Cilicia ima aquarum divortio m) dividit; qui mons erat hostium plenus sempiternorum. hic a. d. iii idus Octob. magnum numerum hostium occidimus. castella munitissima, nocturno Pomptinii adventu, nostro matutino, cepimus, incendimus. imperatores appellati sumus. castra paucos dies habuimus, ea ipsa, quæ contra Dariū habuerat apud illum

Alexan-

l) placet Gr. lectio Balliol. ergo. m) a Cilicia in aquarum divortio. suspicatur Cic. scripsisse. Cilicia ultima ex eo factum ima.

Rr

Alexander, imperator haud paulo melior, quam aut tu, aut ego. ibi dies quinque morati, direpto & vastato Amano, inde discessimus. scis enim dici quaedam *πανικὰ*; dici item *τὰ κενὰ τῆς πολέμου*. rumore adventus nostri, & Cassio, qui Antiochia tenebatur, animus accessit, & Parthis timor injectus est. itaque eos, cedentes ab oppido, Cassius infecutus, rem bene gessit. qua in fuga, magna auctoritate, Ofaces, dux Parthorum, vulnus accepit, eo-que interiit paucis post diebus. erat in Syria nostrum nomen in gratia. venit interim Bibulus. credo voluit appellatione hac inani nobis esse par. in eodem Amano cepit laureolam in mustaceo quærere. at ille cohortem primam totam perdidit, centurionemque primipili, nobilem sui generis, Asinium Dentonem, & reliquos cohortis ejusdem, & Sex. Lucilium, T. Gavii Cæpionis, locupletis & splendidi hominis, filium, tribunum militum. sane plagam odiosam acceperat cum re, tum tempore. Nos Pindenissum, quod oppidum munitissimum Eleutherocilicum omnium memoria in armis fuit, (feri homines & acres, & omnibus rebus ad defendendum parati) cinximus vallo & fossa: aggere maxime, vineis, turre altissima, magna tormentorum copia, multis sagittariis, magno labore, apparatu, multis faucibus nostris, incolumi exercitu, negotium conficimus. Hilara sane Saturnalia. militibus quoque, equis exceptis, reliquam prædam concessimus. mancipia vænabant Saturnalibus tertiis. cum hæc scribebam in tribunali, res erat ad H-S cxx. hinc exercitum in hiberna agri male pacati deducendum Quinto fratri dabam. ipse me Laodiceam recipiebam. Hæc adhuc. sed ad præterita revertamur. Quod me maxime hortaris; &, quod pluris est, ^{p. 80} _{a.} quam omnia, in quo laboras, ut etiam Ligurino *μῶμα* satisfaciam; moriar, si quicquam fieri potest elegantius. nec jam ego hanc continentiam appello, quæ virtus voluptati resistere videtur. ego in vita mea nulla umquam voluptate tanta sum adfectus, quanta adficio hac integritate. nec me tam fama, quæ summa est, quam res ipsa, delectat.

Stat. quid quæris? fuit tanti: me ipse non noram: nec satis sciebam, quid in hoc genere facere possem: recte περυσλωμοι. nihil est præclarius. interim hæc λαμπρά. Ariobarzanes opera mea vivit, regnat. ἐν παρόδῳ, consilio, & auctoritate, & quod infidiatoribus ejus ἀπρόσιτον me, non modo ἀδωροδόκητον præbui, regem regnumque servavi. interea e Cappadocia ne pilum quidem. Brutum abjectum, quantum potui, excitavi: quem non minus amo, quam tu; pæne dixi, quam te. atque etiam spero toto anno imperii nostri teruncium sumptus in provincia nullum fore *n*). Habes omnia. nunc publice litteras Romam mittere parabam. uberiores erunt, quam si ex Amano misissem. at te Romæ non fore? sed est totum, quod kal. Mart. futurum est. vereor enim, ne, cum de provincia agetur, si Cæsar resistet, nos retineamur. his tu si adesses, nihil timerem. Redeo ad urbana: quæ ego diu ignorans, ex tuis jucundissimis litteris a. d. v kal. Jan. denique cognovi. eas diligentissime Philogenes libertus tuus, curavit, perlonga, & non satis tuta via, perferendas. nam quas Lenii pueris scribis datas, non acceperam. Jucunde de Cæsare, & quæ senatus decrevit, & quæ tu speras: quibus ille si cedit, salvi sumus. Incendio Platoriano quod Lejus adustus est, minus moleste fero. Lucejus de Q. Cassio cur tam vehemens *b*. fuerit, & quid actum sit, haveo scire. Ego, cum Laodiceam venero, Quinto, sororis tuæ filio, togam puram jubeor dare; cui moderabor diligentius. Dejotarus, cujus auxiliis magnis usus sum, ad me, ut scripsit, cum Ciceronibus Laodiceam venturus erat. Tuas etiam Epiroticas exspecto litteras; ut habeam rationem non modo negotii, verum etiam otii tui. Nicanor in officio est, & a me liberaliter tractatur: quem, ut puto, Romam cum litteris publicis mittam; ut & *o*) diligentius perferantur, & idem ad me certa de te, & a te referat. Alexis quod mihi toties salutem adscribit, est gratum. sed cur non suis litteris idem facit, quod meus

Rr 2 ad

n) verba: atque - - fore in Græviana leguntur post: ne pilum quidem.

o) & abest.

ad te Alexis facit? Phemio quæritur *νέγας*. Sed hæc hæc hactenus. Cura, ut valeas, & ut sciam, quando cogites Romam. etiam atque etiam vale. Tua, tuosque Thermo & præsens Ephesi diligentissime commendaram, & nunc per litteras: ipsumque intellexi esse perstudiosum tui. Tu velim, quod antea ad te scripsi, de domo Pammeni, des operam, ut, quod tuo, meoque beneficio puer habet, cures, ne qua ratione convellatur. utriusque nostrum honestum existimo; tum mihi erit pergratum.

21 CICERO ATTICO, S.

TE in Epirum saluum venisse, & ut scribis, ex sententia navigasse, vehementer gaudeo: non esse Romæ meo tempore pernecessario, submolesto fero; hoc me tamen consolor; non spero te istuc jucunde hiemare, & libenter requiescere. Cassius, frater Q. Cassii, familiaris tui, pudenciores illas litteras miserat (de quibus tu ex me requiris, quid sibi voluerint) quam eas, quas postea misit, quibus per se scribit confectum esse Parthicum bellum. recesserant illi quidem ab Antiochia ante Bibuli adventum, sed nullo nostro *εὐνημεγέμασι*. hodie vero hiemant in Cyrrhestica, maximumque bellum impendet. nam & Orodes *p*), regis Parthorum filius, in provincia nostra est: nec dubitat Dejotarus, cujus filio pacta est Artavasdis filia, ex quo sciri potest, quin cum omnibus copiis ipse prima æstate Euphraten transurus sit. quo autem die Cassii litteræ victrices in senatu recitatae sunt, id est, nonis Octobribus, eodem meæ tumultum nuntiantes. Axius noster ait, nostras auctoritatis plenas fuisse; illis negat creditum. Bibuli nondum erant allatae: quas certo scio plenas timoris fore. Ex iis rebus hoc vereor, ne, cum Pompejus propter metum rerum novarum nusquam dimittatur, Cæsari nullus honos a senatu habeatur; dum hic nodus expediatur, non putet senatus, nos ante quam successum sit,

p) Orodes r. P. f.

fit, oportere decedere: nec in tanto motu rerum tantis provinciis singulos legatos præesse. hic, ne quid mihi prorogetur, quod ne intercessor quidem sustinerè possit, horreo: atque eo magis, quod tu abes, qui consilio, gratia, studio multis rebus occurreres. sed dices me ipsum mihi sollicitudinem struere. cogor: & velim ita sit. sed omnia metuo. etsi bellum ἀκροτελεύτιον habet illa tua epistola, quam dedisti nauseans Buthroto: *tibi, ut video & spero, nulla ad decedendum erit mora.* mallet, *ut video: nihil opus fuit, ut spero.* acceperam autem satis celeriter Iconii per publicanorum tabellarios a Lentuli triumpho datas. in his γλυκύπικρον illud confirmas, moram mihi nullam fore: deinde addis, si quid secus, te ad me fore venturum. pungunt me dubitationes tuæ: simul & vides, quas acceperim litteras. nam quas Hermoni centurionis Camulæ ipse scribis te dedisse, non accepi. Lenii pueris te dedisse, sæpe ad me scripseras. eas Laodiceæ denique, cum eo venissem, III id. Febr. Lenius mihi reddidit, datas a. d. x kal. Octobres. Lenio tuas commendationes & statim verbis, & reliquo tempore re probabo. hæ litteræ cetera vetera habebant, unum hoc novum, de Cibratis pantheris. multum te amo, quod respondisti M. Octavio, te non putare. sed posthac omnia, quæ certa non erunt, pro certo negato. nos enim & nostra sponte bene firmi, & mehercule auctoritate tua inflammati vicimus omnes (hoc tu ita reperies) cum abstinentia, tum iustitia, facilitate, clementia. cave putes quicquam homines magis umquam esse miratos, quam nullum teruncium, me obtinente provinciam, sumptus factum esse, nec in rempublicam, nec in quemquam meorum, præterquam in L. Tullium legatum. is, ceteroqui abstinens, (sed Julia lege transitans, semel tamen in diem, non, ut alii solebant, omnibus vicis; præter eum semel, nemo accepit) q) facit ut mihi excipiendus

Rr 3

fit,

q) inducenda putat Græv. verba: *præter eum semel nemo accepit.*

fit, cum teruncium nego sumptus factum. præter eum
 accepit nemo. has a nostro Q. Titinio sordes accepimus.
 Ego, æstivis confectis, Quintum fratrem hibernis, & Ci-
 licia præfeci. Q. Volusium, tui Tiberii generum, cer-
 tum hominem, sed mirifice etiam abstinentem, misi in
 p. 82
 a. Cyprum, ut ibi pauculos dies esset; ne cives Romani
 pauci, qui illic negotiantur, jus sibi dictum negarent.
 nam evocari ex insula Cyrios non licet. ipse in Asiam
 profectus sum Tarso nonis Januariis; non mehercule dici
 potest, qua admiratione Ciliciæ civitatum, maximeque
 Tarsensium. postea vero quam Taurum transgressus sum,
 mirifica expectatio Asiæ nostrarum dicecesium, quæ sex
 mensibus imperii mei nullas meas acceperat litteras, num-
 quam hospitem viderat. illud autem tempus quotannis
 ante me fuerat in hoc quæstu. civitates locupletes, ne
 in hiberna milites reciperent, magnas pecunias dabant:
 Cyprii talenta Attica cc. qua ex insula (non ὑπερβολικῶς,
 sed verissime loquor) nummus nullus me obtinente ero-
 gabitur. ob hæc beneficia, quibus illi obstupescunt, nul-
 los honores mihi, nisi verborum, decerni sino: statuas,
 fana, τέθριππα prohibeo: nec sum in ulla re alia mo-
 lestus civitatibus; sed fortasse tibi, qui hæc prædicem
 de me. perfer, si me amas. tu enim me hæc facere vo-
 luisti. Iter igitur ita per Asiam feci, ut etiam fames,
 qua nihil miserius est, quæ tum erat in hac mea
 Asia, (messis enim nulla fuerat) mihi optanda fuerit.
 quacumque iter feci, nulla vi, nullo iudicio, nulla
 contumelia, auctoritate, & cohortatione perfeci, ut
 & Græci, & cives Romani, qui frumentum compref-
 ferant, magnum numerum populis pollicerentur. Idi-
 bus Februariis, quo die has litteras dedi, forum institue-
 ram agere Laodiceæ Cibyraticum r), & Apamense ex Idi-
 bus Mart. ibidem Synnadense, Pamphilium (tum Phemio
 dispiciam κέρας Aonium) Isauricum: ex idibus Maj. in
 Cili-

r) Cybivaticum.

Ciliciam, ut ibi Junius consumatur. velim tranquille a Parthis. Quintilis, si erit, ut volumus, in itinere est, per provinciam redeuntibus, consumendus. venimus enim in provinciam, Laodiceam, Sulpicio, & Marcello consulibus, pridie kal. Sextiles. inde nos oportet decedere a. d. iiii kal. Sext. primum contendam a Quinto fratre, ut se præfici patiatur: quod & illo, & me invitissimo fiet. sed aliter honeste fieri non potest, præsertim cum, virum optimum, Pomptinium ne nunc quidem retinere possim. rapit enim hominem Postumius Romam, fortasse etiam Postumia. Habes consilia nostra. nunc cognosce de Bruto. Familiares habet Brutus tuos quosdam creditores Salaminiorum ex Cypro, M. Scaptium, & P. Matinium; quos mihi majorem in modum commendavit. Matinium non novi. Scaptius ad me in castra venit. pollicitus sum curaturum me, Bruti causa, ut ei Salamini pecuniam solverent. egit gratias. præfecturam petivit. negavi me cuiquam negotianti dare: quod idem tibi ostenderam. Cn. Pompejo petenti probaram institutum meum: quid dicam? Torquato, de M. Lenio tuo; multis aliis. si præfectus vellet esse syngraphæ causa, me curaturum, ut exigeret. gratias egit: discessit. Appius noster turmas aliquot equitum dederat huic Scaptio, per quas Salaminius coërceret; & eundem habuerat præfectum. vexabat Salaminius. ego equites ex Cypro decedere jussi. moleste tulit Scaptius. quid multa? ut ei fidem meam præstarem; cum ad me Salamini Tarsum venissent, & in his Scaptius, imperavi, ut pecuniam solverent. multa de syngrapha, de Scaptii injuriis. negavi me audire. hortatus sum; petivi etiam pro meis in civitatem beneficiis, ut negotium conficerent: denique dixi me coacturum. homines non modo non recusare, sed etiam hoc dicere, se a me solvere. quod enim prætori dare consuessent, quoniam ego non acceperam, se a me quodam modo dare; atque etiam minus esse aliquanto in Scaptii nomine, quam in vectigali prætorio. collaudavi homines. recte, inquit Scaptius: sed subducamus

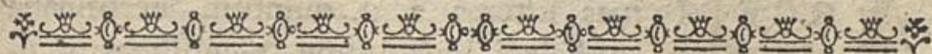
R r 4

sum-

summam. interim cum ego in edicto tralaticio centesimas me observaturum haberem, cum anatocismi anniversario; ille ex syngrapha postulabat quaternas. quid ais? inquam. possumne contra meum edictum? at ille profert senatus consultum Lentulo Philippoque consulibus, VT, QVI CILICIAM OBTINERET, IVS EX ILLA SYNGRAPHA DICERET. cohorrui primo: & s) erat enim interitus civitatis. reperio duo senatus consulta iisdem consulibus de eadem syngrapha. Salaminii cum Romæ versuram facere vellent, non poterant; quod lex Gabinia vetabat. tum ii Bruti familiares, freti gratia Bruti, dare volebant iii, si sibi senatus consulto caveretur. fit gratia Bruti senatus consultum, VT NE VE SALAMINIIS, NE VE QVI EIS DEDISSET, FRAVDI ESSET. pecuniam numerarant: & postea venit in mentem sceneratoribus, nihil se juvare illud senatus consultum, quod ex syngrapha jus dici lex Gabinia vetaret. tum fit senatus consultum, VT ET EA SYNGRAPHA ESSET QVA VI CETERAE. Sed ut eodem; cum hæc diseruissem, seducit me Scaptius; ait se nihil contradicere; sed illos putare talenta cc se debere; ea se velle accipere: debere autem illos paullo minus: rogat, ut eos ad cc perducam. optime, inquam. voco illos ad me, remoto Scaptio. quid vos? quantum, inquam, debetis? respondent, cvl. refero ad Scaptium, homo clamare. quid opus est? inquam. rationes conferatis. asfidunt; subducunt; ad nummum convenit. illi b. se numerare velle, urgere ut acciperet. Scaptius me rursus seducit: rogat, ut rem sic relinquam. dedi veniam homini impudenter petenti. Græcis querentibus; ut in fano deponerent, postulantibus, non concessi. clamare omnes qui aderant, nihil impudentius Scaptio, qui centesimis eum anatocismo contentus non esset: alii, nihil stultius. mihi autem impudens magis, quam stultus, videbatur. nam aut bono nomine, centesimis contentus erat; aut, non

s) et abest.

non bono, quaternas centesimas sperabat. Habes meam causam: quæ si Bruto non probatur; nescio, cur illum amemus: sed avunculo ejus certe probabitur, præsertim cum senatus consultum modo factum sit, puto, postquam tu es profectus, in creditorum causa, ut centesimæ perpetuo scenore ducerentur. hoc quid intersit, si tuos digitos novi, certe habes subductum. in quo quidem ὁδὸν πάρεργον, Luccejus M. F. queritur apud me per litteras, summum esse periculum, ne culpa senatus, his decretis, res ad tabulas novas perveniat. commemorat, quid olim mali C. Julius fecerit, cum dieculam duxerit: numquam respublica plus. Sed ad rem redeo. meditare adversus Brutum causam meam: si hæc causa est, contra quam nihil honeste dici potest; præsertim cum integram rem & causam reliquerim. Reliqua sunt domestica. De ἐνδομύχῳ, probo idem, quod tu, Postumia F. ille quoniam Pontidiæ nugatur. sed vellem adestes. a Quinto fratre his mensibus nihil expectaris. nam Taurus propter nives ante mensem Junium transiri non potest. Thermum, ut rogas, creberrimis litteris fulcio. P. Valerium negat habere quicquam Dejotarus rex, eumque ait a se sustentari. Cum scies, Romæ intercalatum sit, necne; velim ad me scribas certum, quo die mysteria futura sint. Litteras tuas minus paullo expecto, quam si Romæ esses; sed tamen expecto.

M. TVLLII CICERONIS
EPISTOLARVM

p. 84
a.

AD

A T T I C V M,

LIBER SEXTVS.

ARGVMENTVM.

Qui has M. Tullii epistolas in libros distribuit, is mihi videtur, libri alius initium hinc maxime fecisse, quod hæc aliis

Rr 5

Con-